

Expositie De Bij en Wij in centrum 't Ende

► Europese Unie verbiedt bijengif neonicothinoiden

DE WIJK - De belangstelling voor bijen en vlinders groeit enorm nu het slecht met ze gaat. Burgemeester Roger de Groot van De Wolden was daarom direct bereid de expositie De Bij en Wij in bezoekerscentrum 't Ende bij De Stapel begin april te openen. Hij deed dat samen met directeur Sonja van der Meer van Stichting Het Drentse Landschap.

Hero Moorlag

De tentoonstelling is opgezet in samenwerking met de Nederlandse Bijenhoudersvereniging, afdeling De Wijk. Bezoekerscentrum 't Ende is te vinden aan de Stapelweg 20 en is tussen 11.00 en 17.00 uur geopend. De tentoonstelling over honingbijen en 350 soorten wilde bijen duurt tot 1 november. Er is onder meer een platte kast die kan worden geopend om te zien wat de honingbijen aan het doen zijn. Buiten staan bijenkasten opgesteld en de akkers er naast zijn ingezaaid met nectarplanten.

Terugloop insecten

Aanleiding tot de tentoonstelling zijn de alarmerende berichten over de terugloop van insecten in heel Europa. Zorgelijk, omdat hommels, honingbijen en wilde bijen al eeuwen hun diensten bewijzen bij de bestuiving van gewassen en fruitbomen. Geen bestuiving, dan ook geen vruchten. Na lange strijd van imkers en Vlinderstichting en de druk uitgeoefend door regeringen, besloot de EU eind vorig jaar tot het verbod van drie neonicothinoiden: clothianidrin, imidacloprid en thiamethoxam. Deze middelen bevat-

Honingbijen in een kast bij 't Ende. Rechts een bij met stuifmeel.

Hero Moorlag ©

ten een zenuwgas dat tijdens het bespuiten van akkers tegen plaaginsecten verwaait, overal terecht komt en onbedoeld bijen en vlinders doodt. Nou maar hopen dat akkerbouwers zich aan het verbod houden. De protesten van met name suikerbientelers waren fel. 't Ende laat de problemen waarmee imkers dagelijks hebben te maken zien. Je moet tegenwoordig echt gepassioneerd zijn om de imker cursus te volgen en enkele bijenvolken aan te schaffen. De Bijenhoudersvereniging biedt alle hulp. In 't Ende zijn enkele korte cursussen gegeven om nieuwe leden te werven. Het liefst gaan imkers met hun volken naar natuurgebieden in de hoop dat de bijen niet in aanraking komen met bestrijdingsmiddelen. Gebeurt dat toch, dan kunnen bijen sterven of verzwakken, waardoor ze hun weerstand verliezen tegen bijenziekten als vuilbroed.

In het bezoekerscentrum kun je gratis folders met fiets- en wandelroutes meenemen. Heb je de tentoonstelling en de films bekeken, wandel dan achter het gebouw langs naar de Reest. Bij de boerderij is een ooievaarsnest op een paal. Sta op de houten brug over de Reest even stil om de weidebeekjuffers te zien, de grootste juffer van ons land. De mannetjes zijn donkerblauw, de vrouwtjes geelgroen. Let op de mannetjes die voortdurend hun vleugels openen en sluiten om een vrouwtje te lokken. Ze vechten veel met elkaar. Verderop loop je langs het Reestdal met bloeiende valeriana, kale jonker en poelruit. Vooral op kale jonker, een distel, zie je vlinders: atalanta, kleine vos, klein koolwitje en groot dikkopje. Zoals bekend is er momenteel een invasie van distelvlinders gaande. Op kale jonkers in het Reestdal telde ik 26 gehavende vlinders met flet-

se kleuren. Ze hebben hoog in de lucht enorme afstanden afgelegd. Hun vleugels zijn kapot, maar antennes en roltong nog gaaf. Ze peuren nectar om op krachten te komen. Deze maand volgt de paring. De vrouwtjes zetten hun eitjes af op brandnetels. De nieuwe generatie distelvlinders vliegt in de nazomer terug naar Afrika. Een geweldige prestatie! Op driekwart van de wandeling kom je opnieuw langs de Reest. In het water bloeit drijvend fonteinkruid. Het vrouwtje van de grote keizerlibel zet haar eitjes af op de stengels door haar achterlichaam onder water te duwen. Overal fladderen weidebeekjuffers en in het gras massaal blauwe breedscheenjuffers en azuurwaterjuffers. Hier is het insectenleven nog volop aanwezig. Bijen profiteren van nectarplanten. De expositie in 't Ende geeft tips om in eigen tuin insecten te lokken met bloemen.

Maak de Drentse heidevelden klimaatbestendiger

Na het extreem droge jaar 2018 was de eerste helft van 2019 eveneens veel te droog en warm. Vorig jaar was het in de zomer zo langdurig droog dat de heide niet of nauwelijks tot bloei kwam. Erger was dat er veel struikheideplanten afstierven. Dit jaar verloopt het echter verrassend anders. Na de regen in juli en augustus is de struikheide op een groot aantal plaatsen toch nog redelijk uitbundig tot bloei gekomen. De herstelkracht van de natuur lijkt groot.

Het is al lang bekend dat de heide goed tot bloei komt na een natte julimaand en een zomerse augustus. Dan bloeit de struikheide het meest uitbundig. Wat echter minder goed te zien is hoe het met de zeldzamere soorten gaat. Aangezien de klimaatverandering structureel begint te worden, zullen soorten zich moeten aanpassen aan de droogte en de warmte. Bij de grootschalige inrichting van het Nationaal Park Dwingelderveld is goed te zien dat herstel van de natuurlijke waterhuishouding zijn positieve effecten heeft op de

Koelewaartspas. Hier schaatsen we, maar de plas staat volledig droog. Albert Kerssies ©

groei van planten en dieren. In 2018 zijn hier weinig struiken van de struikheide door de droogte gestorven. Wel trad er schade op in soorten van natte heide en vennen en plassen. Met name de plassen vielen op veel plaatsen droog, terwijl daarvan een deel in min of meer normale jaren ook zomers

water blijft behouden. In droogvallende vennen en plassen ontstaan andere bodemprocessen. Door het droogvallen komt er zuurstof in de bodem, waardoor de oxidatie processen op gang komen. Met de extra stikstof afkomstig uit de depositie vanuit de lucht, ontstaat er een voedselrijke

re bodem dan in vennen en plassen gangbaar is. Met verzuuring en sterfte van zeldzame soorten tot gevolg. Vennen met hoogveenbulten lijken wat minder kwetsbaar, maar kunnen een langdurige droogte ook niet verdragen. Sommige libellen en andere soorten boren hun eitjes in de stengels of in de natte mossen en waterplanten. Dan kan het lang goed gaan. De temperatuur van het resterende water in de plassen en vennen loopt door de hitte tot wel 37 graden op, een temperatuur waarbij weinig soorten het lang volhouden. Hazelworm en levenbarende hagedis kunnen tijdelijk onder de grond kruipen om zich te beschermen. Veel insecten en amfibieën kunnen dat niet. Alle reden om nog sterker dan nu toe in te zetten op herstel van de waterhuishouding van de heidevelden. Natuurontwikkeling zal de komende jaren weer meer prioriteit moeten krijgen om de soortenrijkdom van heidevelden te behouden.

Albert Kerssies